

Mi lesz a cigánygyerekekkel?

A hátrányos helyzetben lévő tanulók körülményeinek elemzésekor újra és újra szóba kerülnek — s egyre sürgetőbb hangsúllyal — a cigány tanulók, mint akik a leghátrányosabb helyzetben vannak. S ha oktatásügyünk feladatait próbáljuk meghatározni, nem tehetjük ezt anélkül, hogy a cigány tanulókkal ne számolnánk. Annál is inkább, mert egyes községekben, s ezek általános iskoláiban számuk mind jelentősebb. Ime néhány adat a nagykanizsai járásban végzett felmérésből, ahol a tanulóknak 7-8 százaléka cigány. Bocskán a tanulók 48 százaléka, Paton 46, Bagola-Fakos iskolájában 44, a Zala-komár II-es számú általános iskolában 43 százaléka a tanulóknak cigány. Az adatok 1970 decemberi állapotokat tükröznek, de a helyzet ma sem más. Számolni kell ugyanis a cigány tanulók számának gyorsabb növekedésével. Ebben a rétegben ugyanis *valóságosan demográfiai robbanásnak* lehetünk tanúi. Négy év alatt 352-ről 597-re nőtt a járásban a cigánytanulók száma.

igen korlátozott mértékben lehet számítani.

Csak kollégiumban!

Fontos társadalmi kötelesség tehát, hogy a mind súlyosabb, s egyre feszítőbb gondot megoldjuk! De hogyan? A külön cigány osztályok — ez volt a legtöbb, amit megpróbáltak a megyében — nem bizonyultak eredményesnek. Csupán tüneti kezelésként fogadhatók el, s bebizonyították azt a korábban is sejtett szomorú valóságot, hogy a különösen hátrányos helyzetűnek számító cigány gyermekek hat éves korukra többnyire *meg sem közeleltik az iskolaerősséget*: mindössze egy három éves általános iskolás gyermek szellemi és testi érettségével rendelkeznek, amellyel nem ismerik a magyar nyelvet, elvonatkozottak készségük alig van. A külön osztályokban foglalkoztatott pedagógusok feladata tehát jobb esetben egy, de gyakran több évig az volt, hogy óvodai szinten tanítsák a gyermekeket egyáltalán azért, hogy taníthatók legyenek.

zetből: cigány kollégium, bentlakásos diákokthoz keretei között foglalkoznak velük. De a kanizsai járás valamennyi cigánygyereke nem kaphatna helyet egy esetleges kollégiumban, amelynek létrehozásához Csapin, illetve Rigyácon vannak meg legjobban a feltételek az ottani kastélyban. Számításba elsősorban azoknak a cigány családoknak a gyermekei jöhetnek, amelyekben munkát valamilyen szándék a társadalom haladásához való felzárkózás irányában, s akik eljutottak már odáig, hogy felismerjék: tanulás és munka nélkül nem lehet megélni. Külső hatás nélkül azonban kevés szülő jut el eddig.

Mélyek a gyökerek

Galambok az egyik nagykanizsai járásbeli község, ahol az általános iskolás tanulók jelentős része cigány. Két önálló cigány tanulócsoporthoz szervezték az iskolában, s a tapasztalat az, hogy az első osztályosoknak csak mintegy

Bogdán Ferenc hajlana a szóra — a felesége már kevésbé.

Egyetlen elfogadható, s eredményesnek ígérkező megoldásnak látszik, ha a gyermekeket *kiemelik a visszahúzó körny-*

öt százaléka megy át az első év után a második osztályba. *Bogdán György Mátjának*, négy gyermeke jár az egyik

A négy Bogdán gyerek, hátul Jóska.

(Kiss Ferenc felvétele)

osztályba: József, Vilmos, Aranka, Erzsébet. Arra a kérdésre, hogy melyikük menne szívesen kollégiumba, ahol azután többre vihetné társainál Jóska válaszolt igennel. Az indoklás így hangzott: — *Hát... talán lenne belőlem valami.*

De mit szólnak a lehetőségekhez a szülők?

Bogdáné, az anyjuk elégedett gyerekei előremenetelével: — *„Le tudják írni a nevüket, az apjukét is, az enyémet is”* — mondja.

— *De többre lenne szükségük — próbáltuk bizonygatni.*

— *Megélnék azok így is, meg jobb is nekik itthon.*

A szomszédos házban egy másik Bogdán József családnál az anya elzárkózott.

— *Nem való az oda — mármint a kollégiumba — meg nem is adnánk — mondta.*

Az apa azonban letorkolta feleségét.

— *Hát, ha valamelyik érdemes lenne rá, odaadnám, — mondta. — Csak ezek a gyerekek úgy is elszöknek. Meg ezük sincsen anyji.*

— *S ha a magáét alkalmasnak találnák rá?*

— *Az enyémet? — esodálkozás bujt meg a hangjában, majd nagy sokára kibökte.*

— *Hát ha olyan lenne, hogy tudna tanulni...*

Bogdán Ferencék népes családja Zalaszentjakab határában egy magányos házban lakik. Nemrég vásárolták az elhanyagolt épületet, amely mellett meghúzódik egy putri is. Az idős ember, úgy tűnt hajlana a jó szóra. Nem így a felesége, aki tiltakozott ellene, hogy egyetlen gyereke is a kollégiumba kerüljön. Azzal érvelt, hogy egyik a másik nélkül úgysem maradna meg, s jó lesz azoknak is az a sors, amelyben ők éltek, élnek.

... Sok-sok cigánycsaládot kell meglátogatni a kanizsai járásban addig, amíg a tervezett kollégium akár Csapiban, akár Rigyácon benépesül. A munka azonban semmiképpen sem tűnik értelmetlennek...

A jól felfogott jövőépítés, a népgazdasági érdek parancsolja egyre sürgetőbben, hogy elindítsuk ezt a népcsoportot is azon az úton, amely a felemelkedéshez vezet. S ha tegnap nem tettük, nem késő még ma sem.

Buni Géza

Zelk Zoltán;

Egy-szál ingben

Egy-szál ingben, mezítelen talppal, a tél göröngyös tőcsáin át futott hozzám s bebukva az ajtón, mellemre zuhant az a leány.

Kuporogva megült a fotójában — nem illett hozzá most semmi fény, nem illett a szép fiatal terdek sose szünő nyári mosolya.

Főlemelte lassúdan a csészét s félúton eltört a mozdulat — úgy bámult a kihűlt teába, mint kútba hajdan a kis eseléd.

Apja voltam? bátyja? szeretője? mindenképpen rokona, hiszen a rémület vert tanyát szívében, s megöszült egy pillanat alatt.

Megnyugodva? Csak letörölt könnyel ment el aztán. Kucsma és kabát. De én láttam, kusza, fehér hajjal mezítelen fut az úton át!

A kulturális élet hírei

Az Országos Filharmonia hangversenysorozata keretében február 17-én este 7 órakor lesz a következő hangverseny Zalaegerszegen. Ez alkalommal a Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar ad hangversenyt az MMK-ban, Kovács Dénes hegedűművész közreműködésével, Sulyok Tamás vezényletével. A műsoron Bach, Ravel, Vivaldi művek szerepelnek.

A Budapesti Szépművészeti Múzeum, valamint Varsó, Drezda és Prága hasonló intézményei cserekiállítás rendeznek a tájképfestészet kezdetének témájáról. A budapesti múzeum 25 festménnyel vesz részt a kiállításon, amelyet először Varsóban mutatnak be márciusban. A kepek körútja Budapestben ér véget, augusztusban.

Önálló este készül a zalaszentgróti néptánc csoport. A tavalyi Balatonföldvári Néptánc Fesztiválon első díjat nyert együttes fellép majd a Zalai Táncegyüttes 15 éves fennállása alkalmából rendezendő műsorban is.

Babits Mihály Dunántúli ifjúsági versmondó versenyt

rendeznek Szekszárdon, a Megyei Művelődési Központban. A vetélkedő első fordulóját március 24-25-én bonyolítják le.

A „Tudományos fantaszti-kumok” sorozat következő előadását pénteken 18 órakor rendezik Zalaegerszegen, a helyiorségi Klubban. Témája: „Marslakók a földön?” Dr. Horváth Sándor mikrobiológussal dr. Eke Károly, a Magyar Rádió és Televízió munkatársa beszélget.

Zalaszentgróton is bemutatják Brecht Koldusoperáját a Kaposvári Csiky Gergely Színház művészei. A csütörtökön tartott előadásnak nagy sikere volt a járási székhelyen.

A Kossuth Könyvkiadó gondozásában tanulmánykötet jelenik meg Petőfi Sándor életművéről, születésének 150. évfordulója alkalmából. A kötetet Weber Antal és Tamás Anna szerkeszti, szerzői között olvasható Fekete Sándor, Martinko András, Lukácsy Sándor, Sótér István, Spira György neve is.

Február 16-án — 17 és 20 órakor — két előadást tart Zalaegerszegen a Megyei Művelődési Központ színháztermében az Omega Együttes. Műsorukban fellép Delhusa Gjon és Markó András is.

Szántiz nevezés érkezett a Röpülj páva idei országos vetélkedőjére, amelyet augusztus 19-20-án rendeznek meg a Pest megyei tanács díszudvarán. A műsort a televízió is közvetíteni fogja. Áprilisban tájvetélkedőket tartanak és ezeken dől el, melyik együttes, énekes vagy népzenei képviselő egy-egy megyét.

A Ralu hercegnő hozománya című színes román kalandfilm vetítik csütörtöktől vasárnapig a zalaegerszegi Ady Filmszínházban. Nagykanizsán a Béke Moziban 17-23-ig a Csárdáskirálynő című színes, magyar-nyugatnémet koprodukciós filmet láthatják az érdeklődők.

Milyen legyen a zalai kiadvány

Tudomány és műkedvelés

Sokunkat ugyancsak megcsiklandozott T. A. „helyzetképe” a Zalai Hírlap január 23-i számában a vajudás nehézségeit élő zalai kiadvány világra bábáskodásának körülményeiről.

Az Eletünk kimúlását amolyan mostohaifui „résztvétel” elbűcsúztató sorok után mindjárt a lényegre tér a cikkíró. Ismerteti a kimúlt Eletünk helyett egy évkönyv-jellegű megyei kiadvány tervét Zalai Tanulmányok, Zalai helytörténeti kiadvány stb. elképzelhető címmel.

A lehetőségek közül az évkönyv formát említi, melynek jellege pillanatnyilag még vitatott. Eddig egy kizárólag szakmai-tudományos anyagot közlő megyei kiadvány terve merült fel. Ez az egyetlen tervezet, amely most a végső szó kimondására hivatott megyei tanács vb. előtt fekszik.

Szinte csak mellékesen említi T. A.: ötletként felmerült az is, hogy netán egy szélesebb, népszerűbb tartalmú évkönyvet szerkeszthetnének a tudományos kiadvány helyett, vagy azzal párhuzamosan egy szépirodalmi-művészeti antológiát.

Továbbiakban a szerző élet-

szagú véleményével talán a legjobban járható utat jelölte meg, amikor egy színes, változatos tartalmú, közérthető nyelvű évkönyv megjelenésére hívta fel a figyelmet. Természetesen ez az évkönyv is tudományos jellegű lenne.

Es itt érezte a csiklandozást a magamfajta naív, műkedvelő laikus, amatőr, primitív stb. néven ismert megszállott, aki talán gyerekkora óta serénykedik a mostanában honismereti, helytörténeti mozgalom néven közismert országos tevékenységben. Serénykedik a maga laikus módján, sokszor talán lobogó nagy-nagy akarattal és elszántsággal, de tudományos alapképzettség nélkül. És itt a választóvonal! Az eddigi megbeszélések, tárgyalások („finomabbnak” látszó meghatározással: konzultációk) során ugyanis nem esett szó a műkedvelők (a továbbiakban nevezzük így!) hangyanépességű táboráról. Mindenütt csak a tudományos kifejezés kapott helyet. Önként adódik a kérdés: Nem volna-e célszerűbb és igazságosabb, hogy a Zalaiban élő pár tudományos képzettséggel rendelkező szakemberen — és az arra illetékes hivatali

szerven — kívül megkérdőzések a honismereti, helytörténeti anyagot szolgáltatató — falvakban és városokban élő — laikusok műkedvelőket is? Nem a tudományos irányítás, vezetés jogosságát akarjuk mi, műkedvelők kétségessé tenni! Csak éppen azt kérjük (viáyat: nem követeljük!), hogy minket is hallgassanak meg. Talán akkor egyöntetűbbé válnék a kívánság (ez egyezik T. A. elgondolásával is!):

1. Teremtjük meg a zalai írók-költők művei megjelenésének lehetőségét!

2. Válgják lehetővé a honismereti, helytörténeti eredmények nyilvánosságra hozásának (publikálásának) népszerű kiadvány formájában történő megvalósítását.

Itt szerepet kapnának a műkedvelők is, akik összehangyalkodják a honismereti, helytörténeti anyagot, melyek eddig jórészt a tudományos képzettségű szakmabeliek feldolgozásában láttak napvilágot. És még egyet:

Ez az eljárás megfelelne a demokrácia követelményeinek is.

Hontváry Gyula
aranydiplomás ny. pedagógus
Zalaszentmihály

Egy kocka a Ralu hercegnő hozománya című filmből